

Politická platforma – Kampaň za spravedlivý přechod

Spravedlivý přechod: ‘Nic o nás, bez nás!’

Dokument schválený 21. Výkonným výborem industriAll Europe
Online zasedání, 22. září 2021

IndustriAll Europe a její členové jako průmyslové, těžební a energetické odbory podporují cíl klimatické neutrality do roku 2050 a uznávají potřebu zvýšené ambice do roku 2030 k dosažení tohoto cíle. Dochází ke změně klimatu a máme omezený čas na to, abychom se vyhnuli nejhorším scénářům, které pracovníky a nejzranitelnější ve společnosti a ve světě postihnou nejhůře. Dekarbonizace musí vést k transformaci, nikoli k deindustrializaci-pouze trh to nezajistí.

Při podpoře evropské zelené dohody se evropští lídři zavázali, že nezbytná transformace přijde se spravedlivým přechodem. Naléhavě potřebujeme, aby se tato rétorika proměnila v konkrétní plány a akce, protože každý z našich členů a odvětví bude ovlivněn dekarbonizací naší ekonomiky a společnosti. Překlenutí investiční mezery za účelem urychlení zavádění požadovaných technologií a infrastruktury, udržení vedoucího postavení evropského průmyslu ve strategických technologiích a hodnotových řetězcích a vytváření kvalitních pracovních míst na celém našem kontinentu vyžaduje sociální a průmyslovou politiku, která odpovídá našim klimatickým ambicím. Vyjednané cesty přechodu do roku 2050 pro všechna průmyslová odvětví s realistickými prozatímními cíli jsou životně důležité pro vytváření rámcových opatření na různých politických, geografických a průmyslových úrovních.

Evropští politici mají šanci, protože takzvaný balíček Fit for 55 projde Evropskou radou a Evropským parlamentem. IndustriAll Europe požaduje:

Robustní rámce spravedlivého přechodu EU pro všechny postižené průmysly a pracovníky

„Spravedlivý přechod“, kdysi slogan odborové kampaně, se konečně dostal do společného jazyka evropských politiků a národních lídrů. Pro odbory znamená spravedlivý přechod předvídání a řízení změn, u nichž je účast odborů a pracovníků předpokladem - „Nic o nás, bez nás“.

Konečné přijetí fondu spravedlivého přechodu (JTF) v červnu 2021 znamená pro odboráře významné vítězství – je však příliš omezené co do rozměru a rozsahu. Prostředky jsou navíc jen částí příběhu. Málodky se vytvoří odkaz na potřebu skutečné sady nástrojů práv, která by zajistila plynulé přechody pro jednotlivé pracovníky. Stávající nástroje však byly trvale napadány decentralizací systémů kolektivního vyjednávání a slabým sociálním dialogem v mnoha evropských zemích, což zejména urychlily úsporné politiky v důsledku

poslední globální finanční a hospodářské krize. Obrácení trendu je předpokladem pro vytvoření sociálně spravedlivého a odpovědného přechodu ke klimatické neutralitě a zároveň zajistí důvěru a podporu evropských pracovníků a občanů.

Jaké jsou naše konkrétní požadavky?

1. Adekvátní **zdroje** pro spravedlivou transformaci nenechávají nikoho ani region pozadu: Spravedlivý přechod bude zajištěn pouze tehdy, budou-li zachována a vytvořena kvalitní pracovní místa, všechny regiony budou schopné vzkvétat a budou řešeny sociálně-ekonomické nerovnosti. Evropa potřebuje udržitelnou průmyslovou politiku, která bude využívat pracovní potenciál přechodu na odvětví s nulovými emisemi a zároveň zajistí investice do transformace průmyslové základny. Je třeba podporovat přechody z jedné práce do druhé, což s sebou nese značné investice do aktivních politik trhu práce, rekvalifikací a zvyšování kvalifikace: odhaduje se, že zvýšení kvalifikace/rekvalifikace pracovníka stojí 10 000 EUR. V současné době je JTF pro daný úkol nedostatečný. Zdroje musí být čerpány z rozpočtů EU, národních fondů a průmyslu. Přestože spravedlivý přechod není bezplatný, náklady na špatné přechody jsou pro jednotlivce, regiony a společnost jako celek mnohem vyšší.
2. Navzdory důležitosti průmyslu a probíhajícího rozsahu transformace je stále třeba **provést jasné a podrobné zmapování důsledků přechodu na klimaticky neutrální odvětví na regionální úrovni na zaměstnanost**. Bez pochopení, kde přesně jsou pracovníci ovlivněni, nelze rekvalifikační a dovednostní programy přizpůsobit tak, aby zajišťovaly přechody z jedné práce do jiné. Tuto analýzu musí provést veřejné orgány v koordinaci se sociálními partnery.
3. **Očekávání změn a sociální dialog pro všechny pracovníky**: v roce 2013 navrhl Evropský parlament evropský právní rámec pro předvídaní a řízení změn-měl by být vytvořen tak, aby bylo zajištěno právo pracovníků na spolurozhodování během přechodu na jejich pracovišti a v jejich regionu.
4. **Soubor práv k zajištění hladkého přechodu jednotlivých pracovníků**: aktivní politiky trhu práce musí řešit naléhavost vzdělávání a odborné přípravy, která zajistí rekvalifikaci a zvyšování kvalifikace za účelem vybavení pracovníků pro pracovní místa v transformujících se odvětvích a mezi nimi. Každý pracovník, bez ohledu na smlouvu, musí mít právo na kvalitní školení a celoživotní učení.
5. **Spolupráce v oblasti politiky a výměna osvědčených postupů**: Spravedlivý přechod proběhne na místní úrovni v regionálních ekonomikách a na pracovištích, ale mnohé lze zarámovat do společných politických cílů a výměny osvědčených postupů. Platforma spravedlivého přechodu by měla být rozšířena tak, aby pokrývala všechna odvětví ovlivněná evropskou zelenou dohodou. Jako příklad uvedeme, že ekosystém mobility - představující 16 milionů pracovních míst v Evropě, včetně výroby - bude silně ovlivněn, což je přímým důsledkem návrhů balíčku Fit for 55, přísnějších emisních norem. V současné době však na úrovni EU neexistuje rámec spravedlivého přechodu, který by odrážel přechod v tomto důležitém odvětví. Přechodové cesty musí být koncipovány prostřednictvím sociálního dialogu a účasti pracovníků.

Bez sociální dohody nebude žádná zelená dohoda

Politická nečinnost nebo tokenismus spravedlivého přechodu má pro Evropu velká rizika. Vzhledem k počtu ohrožených pracovních míst a velikosti probíhající transformace by sociální narušení v důsledku špatně zvládnutého přechodu mohlo vážně podkopat schopnost evropské zelené dohody uspět.

Jsme si vědomi toho, že svět sleduje, jak EU a národní vlády realizují naše klimatické ambice. Chtěli bychom, aby Evropa vedla svět i při zavádění spravedlivého přechodu. Pracovníci v celé Evropě se mobilizují, aby uplatnili své právo podílet se na přetváření svých pracovních míst a průmyslových odvětví, dnes i v budoucnosti.